ZBORNÍK Z TRETEJ VEDECKO-PODNIKATEĽSKEJ KONFERENCIE

Perspektívy podnikania v Bielorusku, Moldavsku a na Ukrajine

Vydanie konferenčného zborníka bolo spolufinancované z prostriedkov programu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci SlovakAid.

SLOVENSKO - POĽSKÁ OBCHODNÁ KkomORA

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

SlovakAid

Zborník z tretej vedecko-podnikateľskej konferencie

Perspektívy podnikania v Bielorusku, Moldavsku a na Ukrajine

Vydanie konferenčného zborníka bolo spolufinancované z prostriedkov programu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci SlovakAid.

MÁJ 2010
Túto brožúru vydala:

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP)
v spolupráci so Slovensko-poľskou obchodnou komorou

ISBN 978-80-88957-53-9

AUTORKY A AUTORI:

Ing. Jakub Varga
Úvodné predstavenie projektu Globálne vzdelávanie podnikateľov

Dipl. Ing. Katarzyna Bielik
Aké chyby robia slovenskí podnikatelia najčastejšie – niekoľko poznámok z praxe

RSDr. Jozef Kalman
Súčasné možnosti obchodno-ekonomickej spolupráce medzi Ukrajinou a Slovenskom

Ing. Jana Vasilenková
Základné informácie o podnikaní na Ukrajine z daňového a účtovníckeho hľadiska

Ing. Andrea Macková
Podmienky pre zahraničných investorov v Bielorusku

Recenzia:
Mgr. Juraj Marušiak, PhD.

Koordinátor konferenčného zborníka:
Ing. Tigran Aleksanyan
Text prešiel jazykovou úpravou.

© NARMSP, Bratislava, 2010
ISBN 978-80-88957-53-9

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tohto konferenčného zborníka nesmie byť použitá v písomnej podobe bez uvedenia jeho zdroja.

Vydanie konferenčného zborníka bolo spolufinancované z prostriedkov programu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci SlovakAid.
Obsah tohto zborníka nemusí nutne predstavovať oficiálne stanovisko NARMSP.
Príspevky p. J. Kalmana a p. A. Mackovej sú aktuálne k decembru 2009.

OBSAH

Ing. Jakub Varga
Úvodné predstavenie projektu Globálne vzdelávanie podnikateľov 7

Dipl. Ing. Katarzyna Bielik
Aké chyby robia slovenskí podnikatelia najčastejšie –
niekoľko poznámok z praxe 11

RSDr. Jozef Kalman
Súčasné možnosti obchodno-ekonomickej
spolupráce medzi Ukrajinou a Slovenskom 15

Ing. Jana Vasilenková
Základné informácie o podnikaní
na Ukrajine z daňového a účtovníckeho hľadiska 25

Ing. Andrea Macková
Podmienky pre zahraničných investorov v Bielorusku 33

Program konferencie 40

Milí priatelia,

publikácia, ktorú práve čítate, je ďalším krokom na ceste rozvoja spolupráce slovenského podnikateľského sektora s krajinami kontinentálnej Európy za hranicami EÚ. Tento zborník pojednáva o významom regióne, ktorého súčasťou nepochybne sú i krajiny Východného partnerstva vrátane Bieloruska, Moldavska a Ukrajiny. Publikácia je výstupom tretej vedecko-podnikateľskej konferencie „Perspektívy podnikania v Bielorusku, Moldavsku a na Ukrajine", ktorú pre slovenských podnikateľov a širokú verejnosť zorganizovala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania v spolupráci s Fakultou manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove, Regionálnym poradenským a informačným centrom Prešov a Slovensko-poľskou obchodnou komorou. Konferencia sa konala 19. novembra 2009 v Prešove pod záštitou Sekcie obchodu a ochrany spotrebiteľa Ministerstva hospodárstva SR. Organizovanie konferencie, ako aj tohto konferenčného zborníka, bolo spolufinancované z prostriedkov programu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci SlovakAid v rámci projektu „Globálne vzdelávanie podnikateľov".

Okrem predstavenia vyššie spomenutého projektu, predkladaný zborník zahŕňa príspevky, ktoré boli odprezentované predstaviteľmi zo štátneho, verejného a súkromného sektora, vyvíjajúcimi aktivity v predmetných krajinách. Čitateľ sa v publikácii dozvie nielen o chybách, ktorých sa najčastejšie dopúšťajú slovenskí podnikatelia počas spolupráce s partnermi z príslušných krajín, ale taktiež dostane rady a odporúčania ako zefektívniť spoluprácu s týmito partnermi. Následne vedúci obchodno-ekonomických oddelení pri zastupiteľských úradoch SR v Bielorusku a na Ukrajine predstavia možnosti a podmienky pre zahraničných investorov v im prislúchajúcich teritóriách. Pridanou hodnotou tejto publikácie je, okrem už spomenutých príspevkov, aj práca odborníčky na Ukrajinu, ktorá podrobne opisuje podmienky podnikania v tejto krajine z daňového a účtovníckeho hľadiska.

Som presvedčený, že táto publikácia bude slúžiť ako vhodná inšpirácia na začiatok, rozvoj a zintenzívnenie spolupráce slovenských podnikateľov s partnermi z uvedených krajín. Rozvoj spolupráce môže ďalej slúžiť ako vstupná brána do ich susedských štátov ako sú napr. Ruská federácia či Kazachstan, kde už vďaka (neo) regionalizácii existujú rôzne výhody cezhraničného obchodovania.

V mene organizačného a vedeckého výboru

Ing. Tigran Aleksanyan
Koordinátor konferenčného zborníka
Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
e-mail: aleksanyan@nadsme.sk

Ing. Jakub Varga
Úvodné predstavenie NARMSP
Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
e-mail: varga@nadsme.sk

ÚVODNÉ PREDSTAVENIE PROJEKTU „GLOBÁLNE VZDELÁVANIE PODNIKATEĽOV“

Dňa 14. mája 2009 podpísala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) zmluvu so Slovenskou agentúrou pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMSR) o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (grantu) na realizáciu projektu slovenskej rozvojovej pomoci s názvom **Globálne vzdelávanie podnikateľov.**

Malé a stredné podniky zamestnávajú cca 70 % slovenského práceschopného obyvateľstva, avšak podieľajú sa len 30% na tvorbe slovenského HDP. Jedným z dôvodov nízkej úrovne je relatívne nízke percento ich internacionalizácie spôsobené jednak absenciou finančných prostriedkov nevyhnutných na expandovanie do rozvojových krajín, neznalosťou potenciálu, ktorý rozvojové krajiny môžu ponúknuť slovenským podnikateľom alebo aj obavy z expandovania na ich trhy. Tie sú častokrát považované za zdroje chudoby, chorôb a bezpečnostných hrozieb.

Preto NARMSP vypracovala projekt s názvom **Globálne vzdelávanie podnikateľov**, ktorého zámerom je prekonať mylné vnímanie rozvojových krajín očami slovenských malých a stredných podnikateľov (MSP) prostredníctvom zvyšovania ich povedomia o problémoch a príležitostiach, ktoré sú v týchto krajinách. Organizovaním vedecko – podnikateľských konferencií za účasti mnohých významných predstaviteľov z domova i zo zahraničia a vydaním konferenčných zborníkov chce vytvoriť platformu na výmenu a využitie skúseností a know-how relevantných aktérov a skvalitniť tak verejnú informovanosť o menej rozvinutých krajinách predovšetkým so zameraním na MSP. Zároveň, ako prvý, NARMSP chce podporiť angažovanie MSP na Slovensku v aktivitách zameraných na globálne vzdelávanie.

Projekt Globálne vzdelávanie podnikateľov sleduje tri hlavné ciele:

1. prispieť k zvýšeniu povedomia o problémoch a príležitostiach v cieľových krajinách
2. vytvoriť platformu na výmenu a využitie skúseností a know-how relevantných aktérov
3. skvalitniť prístup k informáciám o týchto krajinách pre slovenskú verejnosť, najmä MSP

Slovenská republika od čias svojho vzniku prešla rozsiahlou vlnou transformácie na trhovú ekonomiku. Skúsenosti a know-how všetkých slovenských vládnych a mimovládnych organizácií, ako aj akademickej obce sú neoceniteľným nástrojom slovenskej rozvojovej spolupráce s menej rozvinutými krajinami.

NARMSP pri realizácii aktivít projektu *Globálne vzdelávanie podnikateľov* spolupracuje s diplomatickými predstaviteľmi príslušných krajín, pracovníkmi Ministerstva hospodárstva SR a Ministerstva zahraničných vecí SR, veľvyslanectvami a obchodno-ekonomickými oddeleniami (OBEO) pri Zastupiteľských úradoch (ZÚ) SR s pôsobnosťou pre predmetné rozvojové krajiny. Ďalej s odborníkmi na dané krajiny z akademickej obce (Fakulta medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave, Prešovská univerzita v Prešove), z vládnych (SAMRS, srbská agentúra SIEPA, SARIO, SOPK Žilina, SPOK Žilina, RPIC Prešov) a mimovládnych organizácií (Tabita, n.o., Spoločnosť pre strednú a východnú Európu - DespiteBorders.com, RRA Združenie pre rozvoj regiónu horná Nitra) a s dobrovoľníkmi, ktorí pôsobili v daných krajinách (najmä GLEN - Global Education Network of Young Europeans – Tabita, n.o.). Spolupracujúcimi partnermi sú taktiež napr. redakčné tímy portálu EurActiv.sk a Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku a najmä predstavitelia súkromnej sféry (DHL Global Forwarding, Accace, k.s., Európska banka pre obnovu a rozvoj, TIMAN s.r.o.), ktorí pôsobia alebo pôsobili určitý čas v príslušnej krajine.

Podľa navrhovaného projektu najčastejšími prijímateľmi výstupov by mali byť:

- **slovenskí malí a strední podnikatelia**, ktorí majú často mylné predstavy o rozvojových krajinách a ktorí by radi objavili nové trhy a multiplikačným efektom zvýšili povedomie svojich kolegov z podnikateľskej sféry o otázkach globálneho rozvoja
- **široká a odborná verejnosť**, ktorá prostredníctvom konferencií a zborníkov objaví nové a kvalitné informácie o globálnom vzdelávaní a vybraných rozvojových krajinách. Aj napriek tomu, že projekt je zameraný hlavne na MSP, jednotlivé podujatia (konferencie a follow-up aktivity) a výstupy z nich budú prístupné i širšej verejnosti zaujímajúcej sa o dané cieľové krajiny, resp. regióny, ktorá takto získa relevantné poznatky o týchto krajinách, resp. regiónoch. Predpokladáme, že účastníci môžu vplývať na svoje bezprostredné okolie, a tým vytvoriť možnosť multiplikačného efektu ďalej šíriť informovanosť na danú problematiku (akademická obec na svojich študentov, podnikatelia na svojich klientov a všetci na svojich blízkych)

Hlavné výstupy projektu

Konečným výstupom projektu *Globálne vzdelávanie podnikateľov* by mali byť:

- **6 odborných konferencií** - India, Čína, vybrané africké štáty (Keňa, Angola a Líbya), stredná Ázia (Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan, Uzbekistan), európske krajiny Spoločenstva nezávislých štátov (Ukrajina, Bielorusko, Moldavsko) a Balkán (Srbsko, Čierna hora, Albánsko, Macedónsko)

- **6 odborných recenzovaných konferenčných zborníkov** o globálnom resp. rozvojovom vzdelávaní a vybraných rozvojových krajinách, ktoré odznejú na konferenciách

Časový plán aktivít

- 23. júna 2009 - **1. konferencia India** - akademická obec, Sieť Enterprise Europe Network Slovensko, SOPK, MZV, obchodní radcovia MH, SARIO, dobrovoľníci Tabity, n.o. (program GLEN na Slovensku), Indické veľvyslanectvo na Slovensku, súkromná sféra

- január 2010 – vydanie 1. zborníka, ktorý je dostupný aj na http://www.nadsme.sk/?article=194

- 28. septembra 2009 - **2. konferencia Srbsko, Čierna hora, Albánsko, Macedónsko** - akademická obec, Sieť Enterprise Europe Network Slovensko, SOPK, MZV, obchodní radcovia MH, SARIO, Spoločnosť pre strednú a východnú Európu, Nadácia Pontis, OZ Človek v ohrození, predstavitelia z príslušných ambasád, súkromná sféra

- marec 2010 – vydanie 2. zborníka, ktorý je dostupný na http://www.nadsme.sk/?article=194

- 19. novembra **- 3. konferencia Ukrajina, Bielorusko, Moldavsko** - akademická obec, Sieť Enterprise Europe Network Slovensko, SOPK, MZV, obchodní radcovia MH, SARIO, Spoločnosť pre strednú a východnú Európu, Nadácia Pontis, OZ Človek v ohrození, predstavitelia z príslušných ambasád, súkromná sféra

- december 2009 - vydanie 3. zborníka, ktorý je dostupný na http://www.nadsme.sk/?article=194

- 24. februára 2010 **- 4. konferencia Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan, Uzbekistan** - akademická obec, SOPK, SARIO, Spoločnosť pre strednú a východnú Európu, predstavitelia z príslušných ambasád, súkromná sféra

- marec 2010 - vydanie 4. zborníka, ktorý je dostupný na http://www.nadsme.sk/?article=194

- 27. mája 2010 - **5. konferencia Keňa, Angola a Líbya** - akademická obec, SOPK, MZV, obchodní radcovia MH, SARIO, dobrovoľníci a pracovníci Tabity, n.o. (program GLEN na Slovensku), OZ Človek v ohrození, predstavitelia z kenského, angolského a líbyjského veľvyslanectva vo Viedni, súkromná sféra

- jún 2010 - vydanie 5. zborníka

- 21. septembra 2010 - **6. konferencia Čína** - akademická obec, Sieť Enterprise Europe Network Slovensko, SOPK, MZV, obchodní radcovia MH, SARIO, Čínske veľvyslanectvo na Slovensku, OZ Človek v ohrození, súkromná sféra

- október 2010 - vydanie 6. zborníka

Dúfam, že sa Vám dostala do rúk publikácia, ktorá bude pre Vás nápomocná a pomôže Vám pri Vašej práci poskytnutím relevantných a vhodných informácií.

Ing. Jakub Varga
manažér medzinárodných aktivít

Dipl. Ing. Katarzyna Bielik
Aké chyby robia slovenskí podnikatelia najčastejšie – niekoľko poznámok z praxe
Slovensko-poľská obchodná komora
e-mail: polskoza@za.scci.sk

Abstrakt

Slovenskí podnikatelia si často neuvedomujú, že svojim správaním môžu ovplyvniť výsledky svojich aktivít v zahraničí. Občas maličkosti, ktoré unikajú pozornosti na Slovensku, v zahraničí môžu spôsobiť pohromu alebo znepríjemniť kontakt s väčším partnerom. Toto sa týka aj obchodovania s krajinami ako Bielorusko, Moldavsko a Ukrajina. Autorka sa vo svojej práci pokúša upozorniť na niektoré chyby, ktoré robia slovenskí podnikatelia na týchto územiach. Rady a odporúčania sú založené na poznatkoch z dlhoročnej praxe, kontaktov a rokovaní s bieloruskými, moldavskými a ukrajinskými partnermi, ktoré majú prispieť k zvýšeniu komunikačných zručností slovenských podnikateľov.
Kľúčové slová: Bielorusko, Moldavsko, Ukrajina, kultúrne odlišnosti, základné vedomosti

Abstract

Slovak entrepreneurs are not often aware that their behaviour may influence the results of their own activities abroad. Little things that are not adequately covered in Slovakia may often reuslt in a calamity aborad or make contacts with bigger partners more tense. It also relates to doing business with countries such as Belarus, Moldova and Ukraine. In the paper the author makes an attempt to draw attention to a few mistakes that are made by Slovak entrepreneurs on those territories. The tips and recommendations are based on rich knowledge and experience, contacts and negotiations with Belarussian, Moldovan and Ukrainian partners that ought to contribute to raising communication skills of Slovak entrepreneurs.
Keywords: Belarus, Moldova, Ukraine, cultural difference, basic knowledge

AKÉ CHYBY ROBIA SLOVENSKÍ PODNIKATELIA NAJČASTEJŠIE – NIEKOĽKO POZNÁMOK Z PRAXE

Slovenskí podnikatelia si často neuvedomujú, že svojim správaním môžu ovplyvniť výsledky svojich aktivít v zahraničí. Občas maličkosti, ktoré unikajú pozornosti na Slovensku, v zahraničí môžu spôsobiť pohromu alebo znepríjemniť kontakt s väčším partnerom. Toto sa týka aj obchodovania s krajinami ako Bielorusko, Moldavsko a Ukrajina. Autorka sa vo svojej práci pokúša upozorniť na niektoré chyby, ktoré robia slovenskí podnikatelia na týchto územiach. Sú to

poznatky z dlhoročnej praxe, kontaktov a rokovaní s bieloruskými, moldavskými a ukrajinskými partnermi, ktoré majú prispieť k zvýšeniu komunikačných zručností slovenských podnikateľov.

Za základnú chybu našich podnikateľov, až na niektoré výnimky, považujeme často absolútnu **neznalosť krajiny,** s ktorou chcú obchodovať. **Nedostatok základných vedomostí z oblasti zemepisu, administratívneho členenia a názvov obcí alebo miest,** môžu spôsobiť občas vážne nepríjemnosti. Vo väčšine krajín ako napr. v Bielorusku, na Ukrajine a v Moldavsku, ktoré sa len nedávno vyčlenili z krajín Sovietskeho zväzu, otázky týkajúce sa nového zemepisného usporiadania a dejín sú veľmi háklivé. Preto, kým nie ste odborníci v tejto oblasti, radšej o tom nediskutujte, aby ste zbytočne neurazili partnera alebo povedali niečo nevhodné. Ohľadne zemepisu nájdeme aj na Slovensku obce a mestá s rovnakým názvom. To platí aj v iných krajinách, kde sa dodatočne, počas prekladu z cyriliky do latinčiny, môžu vyskytnúť aj chyby. Oplatí sa pred každou cestou si naštudovať mapu, aby sa zbytočne necestovalo 800 km mimo cieľa.

Nové teritóriá sú zaujímavé, ale oplatí **sa získať aspoň základné informácie o legislatíve a zákonoch.** Aj najlepší projekt môže stroskotať na zákonoch. Každá krajina má svoje špecifiká - normy, certifikáty a koncesie platné na Slovensku nemusia platiť inde. Treba skôr prehodnotiť náklady na prípadné certifikácie, licencie a pod., či nebude proces ich vybavenia nákladnejší ako celý obchodný prípad.

Ďalšou základnou chybou je **neznalosť jazyka.** Tieto krajiny ešte stále používajú v obchodnom styku ruský jazyk, ktorý sa u nás prestal vyučovať a nie je už tak populárny. Aj keď sa naše jazyky pomerne podobajú, nespoliehajte sa na základné alebo žiadne znalosti. Existujú prekladatelia, tlmočníci, alebo osoby, ktoré tieto jazyky poznajú (v Moldavsku je praktická aj rumunština) prípadne je vhodné vopred sa dohodnúť s partnerom o jazyku rokovania, ktorým môže byť iný svetový jazyk. Treba si uvedomiť, že aktuálne v dotyčných teritóriách je manažment najčastejšie vo vekovej kategórii 50-60 rokov a je to generácia, kde sa znalosť cudzích jazykov dosť podceňovala. Malá skupina novej generácie manažérov väčšinou hovorí cudzími jazykmi. Jazykové prešľapy sú vtipné, ale tiež môžu spôsobiť komplikácie.

Ak ste si pozreli mapu a vidíte kam cestujete, viete akým jazykom budete rokovať. Ak máte legislatívne minimum, nasleduje fáza, ktorá je veľmi podceňovaná a ktorá má životný význam pre podnikanie: **analýza a prieskum trhu**. To, čo v slovenských reáliách pôsobí honosne, v zahraničí môže pôsobiť ako nedorozumenie. Ak firma u nás vyrobí za rok 1 000 ks, u partnerov z Bieloruska, Ukrajiny alebo Moldavska (s prípadným reexportom do Ruska, Kazachstanu, atď) sa môžete stretnúť s otázkou „či je to týždenná výroba". Takže je dôležité si uvedomiť objem daného trhu, jeho

prepojenie na ďalšie blízke trhy a či kapacitne postačíte splniť dodávky. Reálna úroveň cien a konkurencia už etablovaná na danom trhu sú podstatné pri cenových rokovaniach a kalkuláciách.

Pri rokovaniach je dôležitá logistika a plánovanie stretnutí. Radi by sme upozornili na niekoľko momentov:

- časové rozdiely
- doprava a spoje
- možnosti komunikácie, dostupnosť internetu, mobilných sietí a pod
- jazykový servis
- sviatky a voľno nie sú vždy totožné so slovenskými
- potvrdenia, istota, že partner Vás presne pochopil, miesto a termín stretnutia

Dobre je predbežne zistiť základné **informácie o partnerovi** – dobrá sekretárka zistí, čo partnera zaujíma, aké má hobby, atď. **Overenie spoločnosti, jej platobnej schopnosti a seriózności** by malo byť samozrejmosťou. Vyplatí sa komunikácia s inštitúciami, ktoré by mohli pomôcť – Zastupiteľské úrady SR, OBEO, obchodné a priemyselné komory a pod.

Vizitky a propagačné materiály budú v slovenčine nezrozumiteľné, preto odporúčame ruštinu alebo angličtinu, ktoré sú najviac zaužívané.

V našej praxi sme sa stretli s prerušením komunikácie s partnerom, preto odporúčame **neprerušovať kontinuitu a komunikovať s partnermi,** nečakať, ktorý prvý zavolá. Väčšina partnerov z dotyčných krajín uprednostňuje osobné stretnutia a menej formálnu komunikáciu. Ocenia Váš záujem a gratulácie k výročiam, sviatkom, atď.

Slovenskí podnikatelia majú byť vždy pripravení rešpektovať alebo aspoň akceptovať iné kultúry a tolerovať mnohé odlišnosti (napríklad náboženské či emocionálne). Každá krajina má svoje odlišnosti v ponímaní obchodných zvyklostí, v narábaní s časom, v štýle riadenia, v rozhodovaní, význame štátnych inštitúcií a ich rozhodovacej moci.

Nie všetky odlišnosti sa však musia akceptovať. Na to sú dohody a isté pravidlá hry, isté vymedzenie hraníc - čo budem a nebudem rešpektovať. Aj Vás musia rešpektovať ako partnera. **Všade Vás budú rešpektovať v takej miere, v akej sa sami budete rešpektovať**.

Slovensko je veľmi dobre vnímané tak v Bielorusku ako aj na Ukrajine a v Moldavsku. Tieto trhy sú komplikované, ale o to aj zaujímavejšie. Netreba sa zbytočne vopred vzdávať a poskytovať priestor iným krajinám. Aj keď Slováci nie sú

tí najagresívnejší obchodníci a obvykle sa etablujú na zahraničných trhoch až po susediacich krajinách, mali by využiť svoj obrovský potenciál dobrého mena krajiny, s perspektívnym potenciálom rozvoja, šikovnými a vzdelanými obyvateľmi. Je potešujúce, že slovenské výrobky v skutočnosti neustupujú svetovej špičke a z roka na rok sa lepšie uplatňujú v zahraničí. Avšak občas treba tomu trochu aj pomôcť – **viac reklamy, prezentácií, účasti na veľtrhoch a podnikateľských stretnutiach** pomôže nielen podnikateľom, ale aj prezentácii celej krajiny.

Biznis je biznis, konkurencia vo svete rastie a občas sa dá možno niečo urobiť jednoduchšie a rýchlejšie. Azda práve tak vzdialenostne výhodné trhy Bieloruska, Moldavska a Ukrajiny Vám poskytnú väčší priestor pre Vaše komodity a služby. **Využite blízkosť mentality, obchodných zvykov, dopravnej dostupnosti a absorbčnosti týchto teritórií.**

RSDr. Jozef Kalman
Súčasné možnosti obchodno-ekonomickej spolupráce medzi Ukrajinou a Slovenskom
Obchodno-ekonomické oddelenie pri Zastupiteľskom úrade v Kyjeve, Ukrajine
e-mail: OBEO.Kyjev@economy.gov.sk

Abstrakt

Ukrajina je veľmi zaujímavá a perspektívna na obchodno – ekonomickú spoluprácu, avšak v bilaterálnej spolupráci medzi Ukrajinou a Slovenskom sú obrovské rezervy. Autor sa v práci snaží vyhodnotiť vybrané makroekonomické ukazovatele Ukrajiny, ako aj načrtnúť doterajší vývoj spolupráce medzi Slovenskom a jeho východným susedom. Na záver autor poskytuje všeobecné odporúčania pre slovenských podnikateľov ako sa úspešne presadiť na ukrajinskom trhu
Kľúčové slová: Ukrajina, podnikanie, obchodovanie, spolupráca, obchodno-ekonomické oddelenie

Abstract

Ukraine is very interesting and perspective for business – economic cooperation, however, there are huge reserves in the bilateral cooperation of Ukraine and Slovakia. The author makes an attempt to assess selected macro – economic indicators of Ukraine, as well as to lay out the history of bilateral cooperation between Slovakia and its eastern neighbour. The author concludes the paper with general recommendations for Slovak entrepreneurs how to best gain competitiveness on the Ukrainian market.
Keywords: Ukraine, business, trade, cooperation, commercial and economic department

SÚČASNÉ MOŽNOSTI OBCHODNO-EKONOMICKEJ SPOLUPRÁCE MEDZI UKRAJINOU A SLOVENSKOM

Vláda SR schválila v júni 2007 koncepciu proexportnej politiky Slovenska. Podľa tejto koncepcie je Ukrajina v druhej skupine štátov z pohľadu dôležitosti pre slovenskú ekonomiku.

Ukrajina, východný sused Slovenska, má 603,7 tis. km2 a 46 mil. obyvateľov. Člení sa na 24 administratívnych oblastí a Autonómnu republiku Krym. Mestá Sevastopoľ a Kyjev majú priamu podriadenosť ústredným orgánom. Ukrajina je priemyselno-poľnohospodárska krajina.

Politická situácia

Súčasná politická situácia je veľmi zložitá, napätá, neprehľadná a nestabilná. Permanentný politický boj je nielen medzi koalíciou na čele s premiérkou J. Tymošenkovou a opozíciou na čele s bývalým premiérom V. Janukovičom, ale aj v rámci koalície a to hlavne medzi premiérkou J. Tymošenkovou a prezidentom V. Juščenkom. Všetko je orientované na prezidentské voľby, ktoré sa uskutočnia 17. januára 2010. Favoritmi sú V. Janukovič a J. Tymošenková. V krajine je veľká korupcia.

Zahranično-politická orientácia Ukrajiny

Krajina sa čoraz viac orientuje na EÚ a NATO. Postupne sa znižuje vplyv Ruska. Aj tento trend je predmetom politických bojov. Ukrajina má s EÚ uzatvorených viacero zmlúv. Od roku 2008 je Ukrajina členom WTO. V súčasnosti sa snaží podpísať Asociačnú dohodu o zóne voľného obchodu.

Zmluvná základňa SR – Ukrajina

- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ukrajiny o vojensko-technickej spolupráci
- Dohoda medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, Ministerstvom železníc Ruskej federácie a Ministerstvom dopravy Ukrajiny o medzinárodnej železničnej preprave tovaru medzi Slovenskou republikou, Ruskou federáciou a Ukrajinou a o tranzitných prepravách po železniciach týchto štátov
- Dohoda medzi vládou SR a vládou Ukrajiny o ekonomickej a vedecko-technickej spolupráci (Bratislava, 25. 11. 2005)
- Dohoda medzi vládou SR a vládou Ukrajiny o podpore a vzájomnej ochrane investícií (Kyjev, 26. 2. 2007)
- Dohoda medzi vládou SR a Ukrajiny o kombinovanej preprave (Kyjev 26. 2. 2007)

Daňový systém na Ukrajine

Zdaňujú sa zisky, pridaná hodnota produkcie (prác a služieb, vrátané colných), využívanie prírodných zdrojov, majetok právnických a fyzických osôb a iné objekty určené zákonom Ukrajiny o daňovom zaťažení.

Daňové a poplatkové sadzby (povinné sadzby) určuje Najvyššia Rada Ukrajiny, Najvyššia rada Autonómnej Republiky Krym a obecné a mestské rady v súlade so zákonmi Ukrajiny o daňovom zaťažení. Povinné sadzby sa nemenia počas

rozpočtového roku, okrem prípadov spojených so zavedením antidumpingových, kompenzačných a špeciálnych opatrení v súlade s legislatívou.

Na území Ukrajiny sú dve formy daní a poplatkov (povinné sadzby):
- celoštátne dane a poplatky (povinné sadzby)
- mestské dane a poplatky (povinné sadzby)

Celoštátne dane a poplatky (povinné sadzby) sú:
- daň z pridanej hodnoty (20 %)
- kolkový poplatok
- daň zo zisku podnikov, vrátane dividend, aké sa platia do rozpočtu štátnymi nekorporatívnymi, erárnymi alebo komunálnymi podnikmi
- daň zo zisku fyzických osôb
- colný poplatok
- štátny poplatok
- daň z nehnuteľnosti
- daň z pôdy
- rentové platby
- cestná daň
- živnostenská daň
- poplatok za geologický prieskum, vykonaný z prostriedkov z rozpočtu
- poplatok za špeciálne použitie prírodných zdrojov
- poplatok za znečistenie vonkajšieho prostredia
- poplatok do Fondu pre uskutočnenie opatrení v likvidácii následkov Černobyľskej havárie a sociálnej ochrany obyvateľstva
- poplatok na povinné štátne dôchodkové poistenie
- poplatok do štátneho inovačného fondu
- platba za obchodný patent na niektoré druhy podnikania
- fixovaná poľnohospodárska daň
- poplatok na rozvoj vinohradníctva, sadovníctva a chmeliarstva
- jednotný poplatok, ktorý sa vyberá na hraničných priechodoch cez štátnu hranicu Ukrajiny
- poplatok za využívanie rádiofrekvenčného zdroja Ukrajiny
- poplatok do Fondu garantovania vkladov fyzických osôb (začiatočný, regulárny a špeciálny)
- poplatok na elektrickú a tepelnú elektrickú energiu
- poplatok za pohostinské služby

Celoštátne dane a poplatky (povinné sadzby) určuje Najvyššia Rada Ukrajiny a vyberajú sa na celom území Ukrajiny.

Miestne dane sú:

- daň z reklamy
- obecná daň

Miestne dane a poplatky (povinné sadzby) a poriadok vyberania určujú obecné a mestské rady v súlade so zákonmi Ukrajiny.

Colné prepisy

Každoročne Najvyššia rada Ukrajiny schvaľuje Zákon o colných tarifách. Uvedený zákon na rok 2009 sa nachádza na webovej stránke: www.customs.gov.ua.

Základná charakteristika hospodárstva

Ekonomika Ukrajiny podľa OECD od roku 2000 rástla priemerne o 7,4 % ročne, čím patrila medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky na svete. Predpokladalo sa, že vstupom do WTO a približovaním k EÚ sa budú tempá rastu ukrajinskej ekonomiky ešte zvyšovať. To však bolo pred finančnou a hospodárskou krízou, ktorá Ukrajinu silne postihla.

Hrubý domáci produkt - HDP

V roku 2008, v porovnaní s rokom 2007, sa reálny HDP zväčšil o 2,1 % (plán bol 6,8 %). Za január – august 2008 dosiahol rast HDP 7,1 %. K jeho podstatnému poklesu prišlo od septembra 2008 pod vplyvom krízy.

Nominálny HDP Ukrajiny v 3. štvrťroku 2009 predstavoval 250,614 mld. hrivien, čo je o 9,1 % menej ako v rovnakom období roku 2008. Je to však o 21% viac ako v 2. štvrťroku 2009. Nominálny HDP od začiatku roku predstavuje objem 640,927 mld. hrivien, čo je o 8,1 % a 56,267 mld. hrivien menej ako za 9 mesiacov minulého roku. Z pohľadu jednotlivých štvrťrokov 2009 možno konštatovať, že oproti štvrťrokom 2008 bolo zníženie nominálneho HDP nasledovné: 1. kvartál – 20,3 %, 2. kvartál – 17,87 %, 3. kvartál – 9,1 %.

Priemysel

V roku 2008 došlo v porovnaní s rokom 2007 k poklesu priemyselnej výroby o 3,1 %. Spôsobilo to prudké zníženie objemov výroby vo 4. štvrťroku 2008 o 24,9 %. Najviac prišlo k zníženiu výroby v porovnaní so 4. štvrťrokom 2007 v podnikoch ťažobno-metalurgického komplexu - o 39–45 %, chemického priemyslu o 32,5 %, strojárenstva o 29,2 %. Úroveň výroby z roku 2007 nebola dosiahnutá v ťažbe

neenergetických nerastných zdrojov, ľahkom a chemickom priemysle, metalurgickej výrobe, vo výrobe koksu a produktov spracovaných z nafty, výrobe a rozdeľovaní el. energie.

V roku 2009, za obdobie január–august, dosiahol index priemyselnej výroby oproti rovnakému obdobiu roku 2008 len 70,4 %.

V ťažobnom priemysle sa výroba znížila o 2,4 % (o 7,2 % v oblasti ťažby rúd, o 0,9 % ťažba nafty a plynu), v ťažbe uhlia a rašeliny prišlo k nárastu o 1,9 %. Ťažobný priemysel dosiahol za 1. – 8. mesiac 2009 oproti roku 2008 index rastu 83,2 %.

V metalurgickom priemysle prišlo k zníženiu výroby oproti roku 2007 o 10,6 %. Výroba ocele a ferozliatin sa znížila o 12,9 %, rúr o 9,7 %, iných druhov prvotného spracovania ocele o 8,0 %, výroba farebných kovov o 2,9 %. Index rastu za prvých 8 mesiacov roku 2009 je 61% oproti rovnakému obdobiu 2008.

V ľahkom priemysle v roku 2008, oproti roku 2007, sa objem produkcie skrátil o 3,4 %. Napr. v textilnom priemysle to bolo o 1,4 % menej, pričom výroba odevov sa znížila o 7,9 %. Výroba kože a kožených výrobkov vzrástla o 5,1 %. Index rastu za január–august 2009 je 69,8 % oproti rovnakému obdobiu 2008.

V chemickom priemysle sa skrátila výroba oproti roku 2007 o 6,2 %. Napr. v podnikoch na výrobu základnej chemickej produkcie o 14,4 %, lakov a farieb o 1,9 %, gumových výrobkov o 4,7 %. Naproti tomu sa zvýšila výroba vo farmaceutických podnikoch o 3,8 %, v podnikoch na výrobu kozmetiky a čistiacich prostriedkov o 17,4 %, výrobky z umelých hmôt o 5,7 %. Index rastu za január–august 2009 je oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka 68,1 %.

V drevospracujúcom priemysle sa objem výroby oproti roku 2007 zvýšil o 9,6 %. V roku 2009 dosiahol index rastu za prvých 8 mesiacov oproti rovnakému obdobiu roku 2008 len 66 %.

Papierenský priemysel a výroba celulózy zvýšili výrobu o 7,3 % v porovnaní s rokom 2007. Výroba servítok, utierok, papieru, celulózy o 25,0 %. Výroba kartónu a kartónových výrobkov a tapiet o 4–7 %. Vo výrobe celulózy sa dosiahol index za prvých 8 mesiacov 2009, oproti rovnakému obdobiu 2008, len78 %.

Strojárenský priemysel zaznamenal o 8,6 % vyšší rast produkcie oproti roku 2007, pričom vo 4. štvrťroku 2008, oproti 4. štvrťroku 2007, prišlo k zníženiu výroby napr. motorových vozidiel o 50,2 %, výrobkov pre domácnosť o 47 %, mechanizmov a zariadení pre poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo o 35,9 %. Za prvých 8 mesiacov 2009, oproti rovnakému obdobiu 2008, predstavoval index rastu 47,8 %.

V spracovateľskom priemysle sa objem produkcie znížil o 3,2 % v porovnaní s rokom 2007. Index produkcie za 1. - 8. mesiac 2009, oproti 1. - 8. 2008, dosiahol úroveň 65,4 %.

Poľnohospodárstvo

Objem poľnohospodárskej produkcie v roku 2008 v porovnaní s rokom 2007 sa zvýšil o 17,5 % (v poľnohospodárskych podnikoch o 35,2 % a v hospodárstvach obyvateľstva o 5,8 %). Hrubá produkcia rastlinnej výroby vzrástla o 30,5 % a živočíšnej výroby o 1 %. V roku 2008 bola dosiahnutá v histórii Ukrajiny najväčšia úroda zrnovín – 53,3 mil. ton. Aj za prvých 8 mesiacov 2009, v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2008, sa základný obsah produkcie poľnohospodárskej produkcie vo všetkých kategóriách hospodárstva zvýšil o 0,4 %.

Potravinársky priemysel nedosiahol v roku 2008 produkciu z predchádzajúceho roku a jeho zníženie predstavovalo 1,4 %. Výroba olejov a tukov sa znížila o 15,6 %, cukru o 13,0 %, spracovanie a konzervovanie zeleniny a ovocia o 7,4 %, výroba minerálnych vôd a iných nealkoholických nápojov o 5,4 %, mliečne výrobky a zmrzlina o 2,9 %. K zvýšeniu prišlo v porovnaní s rokom 2007 pri tabakových výrobkoch o 7,9 %. Index produkcie za január–august 2009, oproti rovnakému obdobiu roku 2008, dosiahol úroveň 93,2 %.

Stavebníctvo

V roku 2008 bolo vykonaných stavebných prác v hodnote 64,4 mld. hrivien, čo je o 16,0 % menej ako v predchádzajúcom roku. Celkové výsledky boli ovplyvnené skrátením objemu výroby v priebehu nástupu krízy. Za január–august 2009 bolo podnikmi vykonaných prác v objeme 21,5 mld. hrivien, čo je 46,4 % z objemu prác vykonaných za rovnaké obdobie 2008.

Doprava

Dopravné podniky počas roku 2008 prepravili 891,8 mil. ton nákladov, čo je o 1,3 % menej ako v roku 2007 a prepravili 8,3 mld. ľudí, čo je o 1,4 % viac ako v roku 2007. Za prvých 8 mesiacov 2009 prepravili dopravné podniky 4,9 mld. pasažierov, čo je o 3,9 % menej ako za rovnaké obdobie 2008 a prepravili 434,8 mil. ton nákladov, čo je 70 % objemu nákladu oproti rovnakému obdobiu roku 2008.

Zahraničný obchod

Zahranično-obchodné operácie uskutočňuje Ukrajina s obchodnými partnermi z 204 krajín. Dopad hospodárskej a finančnej krízy sa aj v tejto oblasti prejavil výraznou mierou. Objem exportu tovarov za január–júl 2009 predstavoval 20 541,3 mil. USD. Oproti rovnakému obdobiu minulého roku dosiahol úroveň 51 %. Import

predstavoval za uvedené obdobie 23 672,9 mil. USD, čo je 46,2 % oproti rovnakému obdobiu roku 2008. Záporné saldo zahraničného obchodu tovarov dosiahlo 3 131,6 mil. USD (január–júl 2009 bolo záporné saldo na úrovni 11 010,8 mil. USD).

Do krajín SNŠ Ukrajina exportovala 34,8 % všetkých tovarov, do krajín EÚ - 23,1 % (v roku 2008 za rovnaké obdobie - 35,3 % a 26,2 %). Ukrajina najviac exportovala (okrem toho, že je tranzitná krajina v oblasti zemného plynu, ropy a elektrickej energie) najmä zrnoviny, mechanické stroje, výrobky z ocele, elektrické stroje, tuky a oleje rastlinného i živočíšneho charakteru, energetické zdroje, chemické výrobky, textil, drevo, stavebné materiály, dopravné stroje, lieky a pod.

Z krajín SNŠ Ukrajina importovala 43,3 % všetkých tovarov, a z krajín EÚ – 34 %. Ukrajina najviac dováža energetické suroviny, výrobky z ropy, polyméry, plasty, farmaceutické výrobky, papier, kartóny, mechanické stroje, odevy, potraviny, dopravné systémy, autá a pod.

Zahraničný obchod Slovenska s Ukrajinou

Zo Slovenska bol export v roku 2008 v hodnote 20 837 mil. Sk, čo je o 8,5 % viac ako v roku 2007 (19 203 mil. Sk). Import z Ukrajiny bol v objeme 15 793 mil. Sk, čo je o 4,9 % viac ako v roku 2007 (15 058 mil. Sk). Celkový objem zahraničného obratu medzi SR a Ukrajinou v roku 2008 bol 36 630 mil. Sk. Slovensko má s Ukrajinou aktívne saldo vo výške 5 044 mil. Sk.

Tabuľka: Vývoj vzájomného zahraničného obchodu medzi Ukrajinou a Slovenskom (v mil. SK a EUR)

	2004	2005	2006	2007		2008	
	mil. SK	mil. SK	mil. SK	mil. SK	mil. EUR	mil. SK	mil. EUR
Dovoz	13 185,1	15 817,8	17 223,7	15 058	500	15 793	524
Vývoz	9 505,7	12 021,9	15 658,6	19 203	637	20 837	692
Obrat	22 680.8	27 839,7	32 882,3	34 261	1 137	36 630	1 216
Saldo	- 3.679,4	- 3 795,9	- 1 565,1	+ 4 145	+ 137	+5 044	+ 168

Za január–júl 2009 sa na Slovensko doviezol z Ukrajiny tovar v hodnote 150,5 mil. €. Index 2009/2008 je 45,2. Vývoz na Ukrajinu predstavoval 168,2 mil. €, čo predstavuje index 2009/2008 celkovo 36,6. SR má aktívne saldo v hodnote 17,7 mil. €. Aj z uvedených hodnôt je vidieť aký negatívny vplyv na zahranično-obchodné vzťahy má v súčasnosti hospodárska a finančná kríza.

Vývoz tvoria hlavne stroje a zariadenia, vozidlá, základné kovy a výrobky z kovov, plasty a plastové výrobky, nerastné výrobky a chemikálie, dopravné zariadenia a potraviny, zariadenia pre domácnosť, dyhy, preglejky, drevotrieskové dosky, liečivá a pod.

Dovoz z Ukrajiny tvoria predovšetkým surové materiály, základné kovy a výrobky z nich, produkty chemického priemyslu, stroje a zariadenia, elektrická energia, drevo, odevy, prostriedky na rozvod elektrickej energie a pod.

Priame zahraničné investície

Za 17 rokov ukrajinskej nezávislosti, investovali zahraniční investori do ukrajinskej ekonomiky 35 723,4 mil. USD. V prepočte na jedného obyvateľa je to 775,3 USD.

V roku 2008 vložili zahraniční investori do ekonomiky Ukrajiny 10 911,1 mil. USD priamych investícií, čo je viac o 25,3 % ako v roku 2007. Krajiny EÚ investovali - 8 766,4 mil. USD (80,3 % z celkového objemu), krajiny SNŠ – 932,9 mil. USD (8,6 %) a ďalšie krajiny – 1 211,8 mil. USD (11,1 %).

Najviac kapitálu v roku 2008 priniesli investori (v mil. USD) z Cypru – 1 736,5, Talianska – 763,9, Holandska – 672,0, Nemecka – 475,5, Ruska – 389,2 a Rakúska – 378,2.

Najväčšia čiastka investícií z celkového investovaného kapitálu bola usmernená do spoločností, ktoré uskutočňujú finančnú činnosť – 2 285,7 mil. USD, na operácie s nehnuteľným majetkom, prenájom, inžiniering a poskytnutie služieb podnikateľom – 901,4 mil. USD, do obchodu, opravy áut, bytových výrobkov a predmetov osobnej spotreby – 646,3 mil. USD, stavebníctva – 421,1 mil. USD.

Očakáva sa, že tento trend bude pokračovať aj v nastávajúcich rokoch. Prezident a vláda vyzývali investovať predovšetkým do poľnohospodárstva, rozvoja služieb, infraštruktúry – najmä výstavby a rekonštrukcií ciest, vodovodov, kanalizácií, parkovísk, ale tiež rozvoja malého a stredného podnikania a rozvoja vidieka. Vláda orientuje investorov aj na technológie šetriace elektrickú energiu a životné prostredie.

Veľké zahraničné investície sa očakávajú aj v súvislosti s modernizáciou ukrajinského plynovodného systému, ako aj s organizovaním záverečného turnaja Majstrovstiev Európy vo futbale, ktoré sa budú konať na Ukrajine v roku 2012. Pôjde o investície na výstavbu štadiónov, letísk, diaľnic, hotelov a pod. EURO-2012 sa bude konať okrem Kyjeva tiež v Dnepropetrovsku, Donecku, a Ľvove.

Na Ukrajine doteraz investovalo 124 krajín. Najviac, podľa vložených investícií, Cyprus, Nemecko, Holandsko, Rakúsko, Veľká Británia, Rusko, USA, Viržinské ostrovy Britské, Švédsko, Francúzsko.

Ukrajina investovala do 18 krajín EÚ. Slovensko je medzi 9 krajinami EÚ, do ktorých Ukrajina ešte neinvestovala. Celkom Ukrajina investovala do 51 krajín sveta.

Investície zo Slovenska na Ukrajinu

Celkové investície zo Slovenska predstavujú k 1. 1. 2009 objem 106,4 mil. USD. čo predstavuje 16. miesto z 27 krajín EÚ.

Ukrajina k 1. 1. 2009 na Slovensku neinvestovala.

V roku 2009, za prvých 6 mesiacov, bolo do ekonomiky Ukrajiny zahraničnými investormi vložených 2 699,7 mil. USD priamych investícii. Je to 40,2 % z investícií, ktoré boli investované za 1. polrok 2008.

Možnosti investovania na Ukrajine (súčasné, najžiadanejšie)

Poľnohospodárstvo a potravinársky priemysel, rekonštrukcia domov, objektov a infraštruktúry, výstavba novej infraštruktúry – kanalizácia, čističky odpadových vôd, alternatívne zdroje energií, budovanie hotelov, rekreačných zariadení a obchodných centier, životné prostredie, rekonštrukcia podnikov, nové technológie, dopravné systémy, služby, turizmus a pod.

Možnosti obchodnej spolupráce (súčasné, najväčšie)

Hospodárska kríza podstatne prehĺbila možnosti obchodnej spolupráce prakticky vo všetkých oblastiach a komoditách. Najviac sa zo strany ukrajinských subjektov v súčasnosti ponúka poľnohospodárska a potravinárska produkcia (zrnoviny, rastlinné tuky, cukor, kompóty, džúsy a pod.), produkcia ťažobného priemyslu (uhlie, rudy, piesok a pod.), stavebný materiál, výrobky z ocele, chemické výrobky, drevo a výrobky z dreva, dopravné zariadenia, stroje, plasty, kuchynská technika, šaty a mnohé ďalšie.

Ďalšie informácie poskytne OBEO Kyjev, obchodná komora najmä na regionálnej úrovni, ale aj miestne a regionálne orgány.

Všeobecné odporúčania pre slovenských podnikateľov

- Na Ukrajinu nemožno chodiť nepripravený, neinformovaný o predmete záujmu.
- Je veľkou chybou si myslieť, že na Ukrajine sa všetko, čo sa ponúkne, aj predá.

Dnes je na Ukrajine väčšia ponuka ako dopyt.

- Je chybou tiež si myslieť, že na Ukrajine sa nakupuje lacno.
- Taktiež je chybou sa domnievať, že na Ukrajine sa všetko, čo sa ponúkne, predá draho.
- Pri obchodno-ekonomickej spolupráci nemožno vychádzať len z našich slovenských skúsenosti. V mnohom tu platia iné zvyklosti a možnosti.
- Pozor na veľkú korupciu!
- Prípadné zmluvy, dohody a pod. dôsledne „ošetriť". Na Ukrajine pôsobia slovenské spoločnosti, ktoré pri koncipovaní zmluvy pomôžu.
- Väčší úspech na obchodovanie je v jednotlivých ukrajinských oblastiach a regiónoch, ako v Kyjeve.
- Oblasti, regióny majú spracované investičné projekty a obchodné koncepcie.
- Väčšina ukrajinských podnikateľov, resp. ich obchodných pracovníkov, ovláda aj angličtinu. Všade sa možno dohovoriť aj v ruštine.
- Na obchodné rokovania je nevyhnutné sa dobre pripraviť. Ukrajinská strana je veľmi dobre pripravená na rokovanie.
- Pri riešení problémov na Ukrajine sa postupuje podľa ukrajinských zákonov.
- Viac využívať výstavy a veľtrhy konané na Ukrajine.

Záver

Ukrajina je veľmi zaujímavá a perspektívna na obchodno-ekonomickú spoluprácu. V obchodno-ekonomickej spolupráci medzi Ukrajinou a Slovenskom sú obrovské rezervy. Potenciál, ktorý ukrajinská ekonomika má, zatiaľ Slovensko využíva iba minimálne.

OBEO v Kyjeve je pre podnikateľské subjekty k dispozícii z hľadiska poradenstva, prípravy rokovacích priestorov na ZÚ, poradenia kontaktov, poskytnutia základných informácií, riešenia obchodných problémov a pod. Odporúča sa, aby slovenské subjekty informovali OBEO v Kyjeve o svojom pôsobení a spolupráci na Ukrajine.

OBEO želá všetkým veľa úspechov v obchodovaní a ekonomickej spolupráci s Ukrajinou.

Ing. Jana Vasilenková
Základné informácie o podnikaní na Ukrajine z daňového a účtovníckeho hľadiska
Accace TOB[1]
e-mail: jana.vasilenkova@accace.eu

Abstrakt

Cieľom príspevku je priblížiť čitateľom podnikateľské prostredie Ukrajiny, a to hlavne z daňového a účtovného hľadiska. Nižšie uvedené informácie poslúžia pre orientáciu čitateľa, ktorý sa zaujíma o Ukrajinský trh alebo podnikateľa, ktorý zvažuje podnikanie na tomto trhu. Príspevok pozostáva z viacero užitočných tém napr. založenie spoločnosti, daňové a účtovné aspekty podnikania, mzdová problematika vrátane odvodov do miestnych inštitúcií atď.
Súčasťou príspevku sú aj praktické rady, ktoré nájdete pod názvami „čo Vás môže prekvapiť" a „čo by ste si mali pamätať".
Kľúčové slová: založenie spoločnosti, podnikanie na Ukrajine, dane, mzdy, sociálna poisťovňa, účtovníctvo

Abstract

The main goal of the article is to provide readers with Ukrainian business environment, first of all from accounting and tax point of view. Below mentioned information will serve to reader for orientation in case they are interested in Ukrainian market or to entrepreneurs with intention to do business in this market. Article includes several useful topics such as establishment of the company, tax and accounting aspects of doing business, payroll agenda including contributions to Social Insurance etc.
Interesting part of this article are also useful advice presented under the name "What can be surprise for you" and "What is great to remember".
Keywords: Establishment of company, doing business in Ukraine, taxes, payroll,, Social Insurance, accounting

[1] accace je poradenská spoločnosť, ktorá poskytuje podnikateľom špičkové účtovné a daňové poradenské služby v regióne strednej a východnej Európy. Klientom poskytuje komplexný poradenský servis v oblasti účtovného poradenstva a outsourcingu, daňového poradenstva, outsourcingu mzdovej a personálnej agendy, korporátnych služieb a MS Dynamics NAV implementácie a outsourcingu. Prostredníctvom stabilných pobočiek pôsobíme v Slovenskej republike, Českej republike, Rumunsku, Ukrajine, Maďarsku a Poľsku. Okrem uvedených krajín prostredníctvom kooperačných partnerov pôsobí i v Bulharsku, Chorvátsku, Slovinsku a Srbsku.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O PODNIKANÍ NA UKRAJINE Z DAŇOVÉHO A ÚČTOVNÍCKEHO HĽADISKA

FORMY PODNIKANIA NA UKRAJINE PRE PRÁVNICKÉ OSOBY

Spoločnosť s ručením obmedzeným je najčastejšie používanou formou podnikania

K jej založeniu je v súčasnej dobe potrebný len základný kapitál vo výške 1 minimálnej mzdy (t.j. cca 90 €), v okamžiku založenia spoločnosti je potrebné splatiť minimálne 50 % jeho výšky. Výkonným orgánom spoločnosti je riaditeľ, ten má zo zákona neobmedzenú zodpovednosť za spoločnosť. Jeho právomoci sú upravené obchodným zákonníkom, pritom je možné ich vymedziť aj v Stanovách spoločnosti, avšak zo strany vlastníkov spoločnosti ich nie je možné nijako výraznejšie obmedziť.

Dôležité momenty pri registrácii s.r.o.:

- v okamžiku založenia spoločnosti môže byť za riaditeľa vymenovaný iba občan Ukrajiny
- kompletná registrácia novej spoločnosti trvá približne 3 týždne (časová náročnosť je daná novým nariadením Centrálnej banky a nutnosťou registrovať zahraničné investície)

Čo je potrebné si pamätať:

- cudzí štátny príslušník môže byť v spoločnosti zamestnaný iba na základe pracovného povolenia
- cudzinec takisto môže vykonávať funkciu riaditeľa, ale v momente zmeny riaditeľa musí byť táto osoba fyzicky prítomná na Ukrajine (podpisové vzory pre bankový účet je možné overiť len v ukrajinskej notárskej kancelárii)
- existujú obmedzenia pre reťazenie spoločností
- likvidácia spoločnosti je kvôli byrokratickým prekážkam časovo náročná (minimálna doba likvidácie je zvyčajne 12 mesiacov)

Čo Vás môže prekvapiť:

- na Ukrajine neexistuje verejne prístupný obchodný register
- výpis z obchodného registra poskytuje iba minimum informácií
- pečiatku spoločnosti je možné získať len u autorizovaných výrobcov a iba na základe špeciálneho povolenia. Pečiatka je neoddeliteľnou súčasťou všetkých podpisov za spoločnosť
- každá pôžička zo zahraničia, teda aj od materskej spoločnosti, podlieha dôslednej registrácii Centrálnej banky

Akciová spoločnosť je ďalšou z častých foriem podnikania

Po zmene obchodného zákonníka rozlišujeme akciovú spoločnosť verejnú a privátnu. Minimálny základný kapitál akciovej spoločnosti je vo výške 1250 násobku minimálnej mzdy v momente vzniku spoločnosti (teda asi 113 tisíc €).

Akciových spoločností sa všeobecne týkajú rovnaké pravidlá zamestnávania cudzích štátnych príslušníkov, ako aj ďalšie skutočnosti uvedené v predchádzajúcom bode.

Zastúpenie / stála prevádzkareň

Tento typ registrácie zahraničnej právnickej osoby na Ukrajine má význam v prípade, kedy zastúpenie bude vytvorené iba za účelom vyvíjania podpornej činnosti pre zahraničnú právnickú osobu - napríklad sa bude starať o podporu predaja zahraničnej právnickej spoločnosti na Ukrajine, bude prevádzkovať marketingový prieskum a podobne.

Čo je potrebné si pamätať:

- vedúcim zastúpenia môže byť aj cudzinec, a to od okamžiku registrácie zastúpenia. Pre túto osobu nie je nutné žiadať o pracovné povolenie
- registrácia zastúpenia je veľmi časovo náročná – trvá približne 3 mesiace (uskutočňujú ju iné úrady ako registráciu štandardných obchodných spoločností), významný je takisto registračný poplatok (cca 2 500 ESD)
- všetci zamestnanci zastúpenia musia byť zaregistrovaní na špeciálnom úrade, táto služba je spoplatnená

ČO VÁS MÔŽE PREKVAPIŤ:

- všeobecne malé povedomie o právnej forme zastúpenia - napríklad daňové zákony vnímajú zastúpenie ako štandardnú ukrajinskú právnickú osobu
- problémy vyplývajúce z nejednoznačnosti zákonov upravujúcich činnosť, účtovná a daňová agenda zastúpenia

DAŇOVÉ ASPEKTY PODNIKANIA NA UKRAJINE

Čo je potrebné si pamätať:

- veľká administratívna náročnosť správy daní
- veľmi časté zmeny daňovej legislatívy, nejasnosť vo výklade
- možnosť elektronického podávania výkazov
- aj prázdna spoločnosť bez aktivít musí podávať všetky zákonom dané výkazy

Daň z príjmu právnických osôb

Platcovia dane z príjmu právnických osôb z ekonomickej činnosti na Ukrajine a z ich celosvetových príjmov sú tie právnické osoby, ktoré boli založené a pôsobia na území Ukrajiny podľa ukrajinských právnych predpisov a ktoré majú sídlo spoločnosti na území Ukrajiny.

Typy platcov dane z príjmu právnických osôb:

- platcovia dane z príjmu 25 %
- platcovia jednotnej dane z príjmu 10 %
- platcovia jednotnej dane z príjmu 6 %

Čo Vás môže prekvapiť:

- daňová legislatíva sa neopiera o účtovné zásady, je teda treba viesť dvojakú – účtovnú a daňovú evidenciu
- základ pre výpočet dane z príjmu nesúvisí s účtovným výsledkom hospodárenia
- daňové priznanie sa odovzdáva a daň sa uhrádza do štátneho rozpočtu štvrťročne
- prípadný preplatok na daň za uplynulé obdobia sa zo štátneho rozpočtu nevracia, môže sa použiť iba na započítanie budúcich povinností
- finančné úrady veľmi často v praxi odmietajú daňové priznania podnikateľov a nútia ich k skresľovaniu údajov a k platbe aspoň malej dane

Čo je potrebné si pamätať:

- každú zamýšľanú obchodnú transakciu overiť aj z hľadiska daňového dopadu
- nepodceniť formálnu stránku každej transakcie a vždy ju mať podloženú úplnou sadou účtovných a daňových dokladov

DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY

Transakcie zdaňovanej DPH:

- dodávka tovaru alebo služieb, kde je miesto dodania na území Ukrajiny, vrátane prevodu základných fondov podľa zmluvy o finančnom leasingu
- dovoz tovaru a služieb, ktoré s tým súvisia, vrátane dovozu majetku podľa leasingových zmlúv (hypotekárne / záručné zmluvy)
- vývoz tovaru a s tým súvisiace služby, vrátane vývozu investičného majetku podľa leasingových zmlúv – 0 % sadzba dane
- dobrovoľná likvidácia stálych aktív

Transakcie, ktoré nepodliehajú DPH:

- provízia za poskytnutie finančnej pôžičky alebo bankovej garancie
- prostriedky debetných, depozitných, poistných alebo zvereneckých fondov
- zmena zahraničnej meny
- držba, predaj a zmena cenných papierov a podnikových práv
- ukladanie, clearingové a registračné aktivity spojené s cennými papiermi
- provízia leasingového nájomcu operatívneho leasingu a vrátenie predmetu leasingu po skočení operatívneho leasingu
- úroky z leasingových platieb finančného leasingu vo výške dvojnásobku základnej úrokovej miery Národnej banky Ukrajiny
- výplata dividend a výnosov z cenných papierov
- poisťovacie a zaisťovacie služby poskytované licencovanými poisťovacími agentmi a predajcami
- sprostredkovacie poplatky pri transakciách s cennými papiermi
- prevod aktív platcu DPH inému platcovi DPH v prípade transformácie podniku
- tranzitné cargo a preprava osôb cez územie Ukrajiny

Sadzba dane:

- 20 % pre domácich dodávateľov tovarov a služieb a dovoz tovaru
- 0 % pre vývoz tovaru, dodávky a opravy nerezidentom, medzinárodná doprava

Platcovia dane:

- právnické osoby, fyzické osoby, stále prevádzkarne daňových nerezidentov, spoločné podniky, keď je hodnota tuzemských dodávok tovaru/služieb v posledných 12tich mesiacoch vyššia 300 000 UAH (cca 27 000 €)
- prevádzkovatelia internetových obchodov na území Ukrajiny
- právnické osoby a fyzické osoby, ktoré vyvážajú tovar / služby do zahraničia
- dobrovoľní platcovia DPH

Čo je potrebné si pamätať:

- podkladom pre uplatnenie nároku na odpočet DPH na vstup je špeciálny doklad
- preplatok na DPH štátny rozpočet nevracia, môže byť použitý iba k započítaniu budúcich povinností
- špeciálne pravidlá upravujúce platbu DPH v okamžiku nákupu služieb zo zahraničia

Ostatné dane:

- daň pre vlastníkov dopravných prostriedkov a iných samohybných vozidiel
- pozemková daň
- komunálna daň
- miestne dane a poplatky

Daň z príjmu fyzických osôb zo závislej činnosti

Daňoví rezidenti sú platcami dane z príjmu fyzických osôb zo závislej činnosti na Ukrajine z ich celosvetového príjmu zatiaľ čo daňoví nerezidenti sú platcami dane iba z príjmov, ktoré im plynú zo zdrojov na území Ukrajiny.

- sadzba dane z príjmu fyzických osôb/daňových rezidentov je 15 %
- sadzba dane z príjmu fyzických/daňových nerezidentov je 30 %

Mzdové náklady

Náklady zamestnanca	
daň z príjmu	15 %
penzijné poistenie *	2 %
sociálne poistenie *	1 %
fond zamestnanosti *	0,60 %

Náklady zamestnávateľa	
penzijné poistenie *	33,20 %
sociálne poistenie *	1,40 %
úrazové poistenie *	0,57 %
fond zamestnanosti *	1,60 %
komunálna daň	1,7 UAH

* odvody do fondov maximálne z čiastky 11 160 UAH.

Prehľad základných povinných hlásení a ich frekvencie

Inštitúcia	Hlásenie	Frekvencia	Dátum
Daňový úrad	DPH priznanie	Mesačne	20. deň
	Daňové priznanie	Kvartálne (5 krát ročne)	40. deň
	Priznanie pre komunálne dane	Kvartálne (4 krát ročne)	20. deň
	Priznanie z dani príjmu fyzických osôb	Kvartálne (4 krát ročne)	40. deň
Štatistický úrad	Účtovná závierka a ročná závierka	Kvartálne (4 krát ročne)	25. deň
Sociálna poisťovňa	Hlásenie pre penzijný fond	Mesačne	20. deň
	Hlásenie pre úrazové poistenie	Kvartálne (4 krát ročne)	20. deň
	Hlásenie pre sociálny fond	Kvartálne (4 krát ročne)	19. deň
	Hlásenie pre fond nezamestnanosti	Kvartálne (4 krát ročne)	19. deň

Účtovné aspekty podnikania na Ukrajine

V súčasnej dobe je na Ukrajine 32 platných účtovných štandardov. Účtovníctvu a jeho problematike nie je vo všeobecnosti venovaný taký dôraz, na aký sme zvyknutí. Je to dané najmä tým, že účtovnícka agenda neslúži ako podklad pre daňovú kalkuláciu a aj preto, že nie je bežným štandardom ukrajinského manažéra využívať sofistikované výstupy z účtovníctva ako podklady pre rozhodovanie.

Nevyhnutné doklady, ktoré sú nutné pre účtovný prípad:

- zmluva
- faktúra
- dodací list/výdajka/súpis prác
- daňový doklad

Účtovné výkazy:

- rozvaha
- výkaz o finančných výsledkoch
- cash flow

Čo je potrebné si pamätať:

- účtovné postupy vyplývajú často ešte z doby pred 40-mi rokmi a kladú veľké nároky na formálnu stránku transakcií a ich dokumentárnu podporu
- účtovanie nákladov a výnos je podriadené len štruktúre Výkazu o finančných výsledkoch, čo je v podstate druhová výsledovka. Jej vypovedacia schopnosť je minimálna
- účtovné SW nie sú štandardne nastavené na možnosť uskutočňovať mesačné závierky
- vo všeobecnosti je ukrajinský štandard profesionality účtovníkov na pomerne nízkej úrovni - je potrebné venovať energiu na nastavenie chodu účtovného oddelenia a jeho priblíženie sa k európskym štandardom

Ing. Andrea Macková
Podmienky pre zahraničných investorov v Bielorusku
Obchodno-ekonomické oddelenie pri Zastupiteľskom úrade v Minsku/Bielorusko
e-mail: OBEO.Minsk@economy.gov.sk, obeominsk@iptel.by

Abstrakt

Autorka sa v práci venuje investovaniu v Bielorusku. Jej príspevok zahŕňa praktické informácie o podmienkach investovania v Bielorusku a výhodách poskytovaných zahraničným investorom vládou Bieloruskej republiky, ktoré sú podložené v súčasnosti platnými právnymi predpismi.
Kľúčové slová: Bielorusku, podnikanie, investovanie, špeciálne ekonomické zóny

Abstract

In the paper the author addresses investment in Belarus. Her contribution includes practical information about investment conditions in Belarus and the advantages granted to foreign investors by the Government of the Republic of Belarus that have been based on the currently applicable legislation.
Keywords: Belarus, business, investment, Special Economic Zones

PODMIENKY PRE ZAHRANIČNÝCH INVESTOROV V BIELORUSKU

V rámci rozvoja podnikania sú v Bieloruskej republike prijímané vládou Bieloruskej republiky národné a štátne programy. Medzi najdôležitejšie patria:

1. Štátny komplexný program rozvoja regiónov, malých a stredných miest na roky
2. Program „Cesty Bieloruska“ na roky
3. Národný program rozvoja cestovného ruchu v Bieloruskej republike na roky

V malom a strednom podnikaní bolo v Bielorusku k 1. júlu 2009 zaregistrovaných 72 204 právnických osôb, čo je oproti roku 2008 nárast o 19,2 %, t.j. 11 634 právnických osôb.
K 1. júlu 2009 pôsobilo v Bielorusku 216 411 individuálnych podnikateľov (fyzických osôb), čo je oproti roku 2008 nárast o 0,5 %, t.j. 1 107 individuálnych podnikateľov (fyzických osôb).
Príjmy do štátneho rozpočtu z malého a stredného podnikania boli za I. polrok 2009 16,7 %, z toho právnické osoby 14,2 % a fyzické osoby 2,5 %.

Štátna podpora malého a stredného podnikania sa realizuje na základe Nariadenia prezidenta Bieloruskej republiky č. 255 z 21. 5. 2009 „O niektorých opatreniach štátnej podpory malého a stredného podnikania“ - platnosť od 1. júla 2009. Cieľom nariadenia je rozvoj malého a stredného podnikania a zvýšenie efektívnosti štátnej podpory.

Nariadením sa vymedzuje:

- Subjekt malého a stredného podnikania:

- individuálny podnikateľ zaregistrovaný v Bieloruskej republike (BR)
- mikroorganizácia zaregistrovaná v BR komerčná organizácia s priemerným počtom zamestnancov 15 osôb za rok
- malé organizácie zaregistrované v BR komerčná organizácia s priemerným počtom zamestnancov 16 – 100 osôb za rok

- Finančná podpora MSP vyčlenená v rámci „Štátneho programu na podporu MSP“:

Finančná podpora sa poskytuje subjektom MSP Bieloruským fondom finančnej podpory podnikateľov:

- návratnými finančnými prostriedkami
- finančným prenájmom majetku na základe leasingu
- zárukami na poskytovanie výhodných kreditov, poskytovaných bankami BR (na základe vyčlenených FP)
- subvenciami v rámci vrátenia časti percent za používanie bankových kreditov
- subvenciami na tú časť výdavkov, ktoré súvisia s účasťou na výstavách a veľtrhoch, príp. ich organizáciou
- podpora pomocou inkubátorov MSP

Financovanie opatrení vyplývajúcich zo „Štátneho programu na podporu MSP“:

- realizácia konkurzov
- vydávanie metodických príručiek
- rozvoj informačných zdrojov

DANE A POPLATKY BIELORUSKEJ REPUBLIKY

- Daň z pridanej hodnoty – 18 % (od 1. 1. 2010 20 %)
- Daň zo zisku – 24 %
- Daň z nehnuteľností – 1 % ročne zo zostatkovej hodnoty základných fondov
- Poplatky do republikového fondu podpory výrobcov poľnohospodárskej produkcie - 1 %
- Daň z kúpy automobilových dopravných prostriedkov - 3 % z nadobúdacej ceny dopravného prostriedku
- Spotrebná daň - podľa určenej výšky na každý druh tovaru
- Daň z príjmu zahraničných právnických osôb - 15 % z výšky príjmu
- Dôchodková daň - 12 %
- Poplatky do sociálneho fondu - 35 % z výšky mzdy
- Ekologická daň - podľa výšky poplatkov v závislosti od objektu, ktorý sa používa
- Miestne dane - 2 % a 1 % z čistého zisku
- Daň z predaja tovarov v maloobchode - 5 % z tržby

SLOBODNÉ EKONOMICKÉ ZÓNY

V Bielorusku boli vytvorené slobodné ekonomické zóny (SEZ), ktorých výhody môžu využívať prichádzajúci zahraniční investori a ich činnosť je určená zákonom Bieloruskej republiky „O slobodných ekonomických zónach č. 213-3 zo 7. 12. 1998". V Bieloruskej republike je celkovo 6 ekonomických zón - „BREST" (1996), „MINSKÁ OBLASŤ" (1998), „GOMEĽ-RATON" (1998), „VITEBSK"(1999), „GRODNOINVEST"(2002), „MOGILEV"(2002).

Cieľom „Slobodných ekonomických zón" je:

- prílev investícií (zahraničných) do ekonomiky
- zvýšenie objemov exportu
- zavádzanie nových technológií
- rozvoj výroby analogických importných tovarov na území Bieloruska

Prínosy SEZ:

- zvýšenie objemov výroby
- export tovarov a služieb
- vytvorenie nových pracovných miest
- značný vplyv na zlepšenie makroekonomických ukazovateľov regiónov
- rast odvodov do miestnych rozpočtov a fondov

Legislatíva SEZ:

1. „Investičný zákon Bieloruskej republiky č. 37-3 z 22. 6. 2001“
2. Zákon Bieloruskej republiky „O slobodných ekonomických zónach č. 213-3 zo 7. 12. 1998“
3. Nariadenie prezidenta „O slobodných ekonomických zónach na území Bieloruskej republiky č. 114 z 20. 3. 1996“
4. „Nariadenie prezidenta Bieloruskej republiky „O činnosti slobodných ekonomických zón na území Bieloruskej republiky č. 262 z 9. 6. 2005“
5. Nariadenie Rady ministrov Bieloruskej republiky č. 145 zo 4. 2. 2009 „O zozname vyrábaných analogicky importných tovarov, vyrábaných rezidentmi SEZ a dodávajúcich na vnútorný trh“
6. Nariadenie ministrov Bieloruskej republiky č. 128 z 19. 7. 2009 „O inštrukciách k postupu prípravy projektu zoznamu vyrábaných analogicky importných tovarov, vyrábaných rezidentmi SEZ Bieloruskej republiky a dodávaných na vnútorný trh“

K ďalším legislatívnym normám SEZ patria:

1. Uznesenie Rady ministrov Bieloruskej republiky „O činnosti slobodných ekonomických zón na území Bieloruskej republiky č. 1481 z 5. 11. 2006
2. Uznesenie Rady ministrov Bieloruskej republiky „O kritériách oceňovania efektívnosti činnosti rezidentov SEZ na území Bieloruskej republiky č. 1264 z 27. 9. 2006
3. Uznesenie č. 330 z 15. 3. 2007 Rady ministrov Bieloruskej republiky „O postupe výsledkov realizácie investičných projektov rezidentov SEZ na území Bieloruskej republiky a doplnkoch v Uznesení Rady ministrov Bieloruskej republiky č. 891 z 12. 8. 2005“
4. Uznesenie Rady ministrov Bieloruskej republiky „O zmenách doby zakladania štatutárneho fondu podnikov so zahraničnými investíciami č. 837 z 3. 6. 1999“
5. Uznesenie Rady ministrov Bieloruskej republiky „O vytvorení komisie pre zvýšenie konkurencieschopnosti ekonomiky č. 382 z 20. 3. 2003“

Výhody SEZ sú daňové a colné. K daňovým výhodám patria:

- DPH – 50 %, ak sa vyrába produkcia v rámci programu analogickej výroby importných tovarov
- daň zo zisku po uplynutí doby 5 rokov od momentu vzniku zisku zníženej o 50 % (t.j. na základe zákonov vo výške 12 %)

Neuhrádzajú sa:

- Daň zo zisku – 5 rokov
- Miestne poplatky a dane – 5 rokov (dopravné a na údržbu infraštruktúry)
- Odvody z tržieb
- Daň z nehnuteľnosti
- Daň z kúpy automobilových dopravných prostriedkov

Okrem SEZ bol v Bielorusku vytvorený park vysokých technológií (ďalej len „PVT"), ktorého činnosť je určená Dekrétom prezidenta Bieloruskej republiky č. 12 z 22. septembra 2005 „O parku vysokých technológií" a jeho cieľom je:

- vytvorenie výhodných podmienok pre zvýšenie konkurencieschopnosti ekonomických odvetví Bieloruskej republiky založených na nových a vysokých technológiách
- ďalšie uskutočňovanie organizačno-ekonomických a sociálnych podmienok pri rozpracovaní súčasných technológií a zvýšenia ich exportu, prílev domácich a zahraničných investícií

Rezidenti PVT sú oslobodení od:

- Dane zo zisku
- Dane z nehnuteľností
- Dane z pridanej hodnoty
- Dovozných colných poplatkov
- Fixnej výšky dôchodkovej dane – 9 %
- Bankových poplatkov tzv. „offšorných poplatkov"

Zahraniční investori pri predkladaní svojich investičných projektoch musia spĺňať určité kritériá. K jedným z nich patrí objem investície realizovaného projektu vo výške minimálne 1 mil. €. Ďalej vytvorenie alebo rozvoj výroby orientovanej na export alebo výrobu analogických importných tovarov na území Bieloruska.

Pri predkladaní investičného projektu je potrebné predložiť zoznam dokumentov k štátnej registrácii:

- overené kópie zakladajúcich dokumentov s originálmi dokumentov k porovnaniu (právnické osoby)
- kópiu dokumentu o štátnej registrácii s originálom dokumentu k porovnaniu
- biznis plán investičného projektu podľa vzoru, potvrdeného Administráciou SEZ „Vitebsk"
- platobný dokument potvrdzujúci úhradu štátneho poplatku za registráciu rezidenta SEZ na základe zákonom stanovenej výšky poplatku

Na území SEZ sa vykonáva colná deklarácia dovážaných zahraničných tovarov používaných k výrobe. Slobodná colná zóna je charakterizovaná svojimi zvláštnosťami, medzi ktoré patrí colný režim povoľujúci skladovanie, používanie zahraničných tovarov a tiež tovarov, vrátane ich použitia na domáce výrobky rezidentom SEZ počas doby existencie SEZ.

V Bielorusku bola vytvorená špecializovaná štátna organizácia „Národná investičná agentúra Bieloruskej republiky" http://www.invest.belarus.by/ru/agency/.

K jej právomociam patrí:

- priamy konštruktívny dialóg bez sprostredkovateľov medzi štátom a súkromným kapitálom
- poskytnutie pomoci investorom na základe princípu „jedného okna"
- spolupráca so štátnymi orgánmi s cieľom rýchlej a adekvátnej reakcie na investičné ponuky

Zahraniční investori môžu svoje investičné dohody predkladať využitím statusu investičného agenta na základe „Nariadenia č. 412 zo 6. augusta 2009".

Investičný zákon Bieloruskej republiky č. 37-3 z 22. 6. 2001, vymedzuje pojem, čo je investícia, právnu reguláciu investičnej činnosti na území Bieloruskej republiky, formy a metódy štátnej regulácie investičnej činnosti, vytvorenie komerčnej organizácie so zahraničnými investíciami, výšku zahraničných investícií základného kapitálu a pod.

Investičným zákonom Bieloruskej republiky č. 37-3 z 22. 6. 2001:

1. Štát zaručuje investorom rovnoprávnosť nezávisle od formy vlastníctva pri uskutočňovaní investičnej činnosti a tiež ochranu práv a zákonných záujmov investorov bez akejkoľvek diskriminácie
2. Štát zaručuje stabilnosť práv investora stanovených v „Investičnom zákone Bieloruskej republiky"
3. Investor má právo na samostatné rozhodovanie pri uskutočňovaní investičnej činnosti v súlade s platnou legislatívou Bieloruskej republiky

K jedným z dôležitých bodov investičného zákona je hl. 3 čl. 9 - Záruky práv investorov. V tomto článku sa uvádza, že štát zaručuje investorovi právo vlastníctva a iné vecné práva, a tiež majetkové právo, získané zákonným spôsobom, a tieto práva ochraňuje. Tento článok má zvláštnosť v tom, že bol prijatý Dekrét prezidenta Bieloruskej republiky č. 10 zo 6. augusta 2009, v ktorom sa v bode 1.4. ustanovuje povinná časť v investičnej zmluve, kde je uvedené „jednostranné vypovedanie

investičnej dohody Bieloruskou republikou od plnenia svojich povinností v súlade s investičnou dohodou pri nedodržaní alebo nenáležitom plnení povinností investorom". Dekrétom nie je presne vymedzené, čo sa považuje za nedodržanie alebo nenáležité plnenie povinností investora.

V Bielorusku bol Dekrétom prezidenta Bieloruskej republiky č. 10 zo 6. augusta 2009 zavedený trojúrovňový systém investičných dohôd, ktoré sa schvaľujú:

1. **Oblastnými výkonnými výbormi (Minský OVV) alebo zodpovedajúcim odvetvovým orgánom štátneho riadenia**

Investičný projekt sa realizuje na území jednej oblasti (Minska), alebo v jednom odvetí. Povinnosti Bieloruskej republiky sa ohraničujú kompetenciami štátneho riadiaceho orgánu prijímajúceho riešenie o uzatvorení investičnej dohody.

2. **Vládou Bieloruskej republiky**

Investorovi sa poskytnú iba preferencie, ktoré už boli prerokované zákonodarnými aktmi a rozhodnutiami prezidentom Bieloruskej republiky, vrátane otázok týkajúcich sa privatizácie majetku.

3. **Vládou Bieloruskej republiky po odsúhlasení prezidentom Bieloruskej republiky**

Investorovi sa ponúkajú hocaké výhody a preferencie, tiež sa riešia zvlášť otázky týkajúce sa privatizácie majetku.

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

v spolupráci s

Fakultou manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove,
Regionálnym poradenským a informačným centrom v Prešove
a Slovensko-poľskou obchodnou komorou

organizuje dňa 19. novembra 2009 v Hoteli Dukla v Prešove 3. vedecko-podnikateľskú konferenciu

„PERSPEKTÍVY PODNIKANIA V BIELORUSKU, MOLDAVSKU A NA UKRAJINE“,

Program

10:45 – 11:30 *Blok č. 1: Slovenské skúsenosti a interkulturálne rozdiely v obchodovaní s Bieloruskom, Moldavskom a Ukrajinou*

Skúsenosti s rozvojom hospodárskej spolupráce s Ukrajinou, Moldavskom a Bieloruskom, Pavol Dolhý, SARIO, e-mail: dolhy@sario.sk, tel.: 0911 854 984

Interkulturálne rozdiely v obchodovaní s Bieloruskom, Moldavskom a Ukrajinou - najčastejšie chyby slovenských podnikateľov, Katarzyna Bielik, Slovensko-poľská obchodná komora, e-mail: polskoza@za.scci.sk, tel.: 041 72 35 655

10:30 – 11:45 Prestávka s občerstvením

11:45 – 13:00 Blok č. 1: Podnikanie na Ukrajine

Súčasný pohľad na možnosti podnikania na Ukrajine, Jozef Kalman, OBEO pri ZÚ SR v Kyjeve, e-mail: OBEO.Kyjev@economy.gov.sk, tel.: +380 97 395 85 78

Právne, účtovné a daňové aspekty pri podnikaní na Ukrajine, Jana Vasilenková, ACCACE k.s., e-mail: jana.vasilenkova@accace.eu, tel.: +380 44 569 33 10

13:00 – 13:45 Obed

13:45 – 15:30 *Podnikanie v Bielorusku*
Ekonomická dimenzia diplomacie v praxi Veľvyslanectva SR v Minsku, Marián Servátka, Veľvyslanectvo SR v Minsku, e-mail: marian.servatka@mzv.sk

Podmienky pre zahraničných investorov v Bielorusku, Andrea Macková, OBEO pri ZÚ SR v Bielorusku, e-mail: OBEO.Minsk@economy.gov.sk, tel.: +375 17 22 02 023

Záštitu nad konferenciou prevzali

Sekcia obchodu a ochrany spotrebiteľa Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky
a
dekan Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove.

Podujatie je spolufinancované z prostriedkov SlovakAid v rámci projektu Globálne vzdelávanie podnikateľov

Názov: Perspektívy podnikania v Bielorusku, Moldavsku a na Ukrajine
Zborník z tretej vedecko-podnikateľskej konferencie

Vydala: Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

Náklad: 70 kusov

Počet strán: 42

Vydavateľstvo: AMICITIA, s.r.o.

Rok vydania: 2010

ISBN 978-80-88957-53-9

ISBN 978-80-88957-53-9